

**Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter:
„Az Antall-kormány beváltotta a
bányászoknak tett ígéretét”**

MECSEKI BÁNYÁSZ

A Mecseki Szénbányák dolgozóinak lapja

XXVIII. évfolyam 16. szám 1990. szeptember 14. Ára: 4,60 Ft.

**Kiváló Bányász
kítüntetést kapták:**

**Bódog László
Deák Péter
Görbe István
Nagy Elek
Somogyi László**

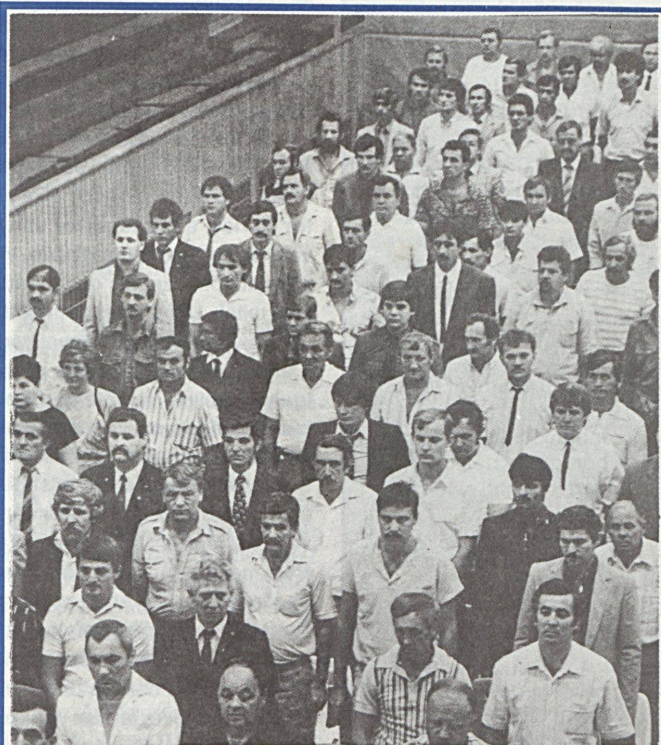
**A mecseki
bányászat a
piacgazdaság
körülményei
között is
életképes**

(7-10-11-12-13 oldal)

**Húsz százalék
általános
béremelés**

A bányapar dolgozói nem tehetnek arról, hogy a szabályozó rendszer veszteségessé teszi a bányászatot. Teremtse meg a vállalat gazdaságl, műszaki intézkedéseivel, hogy a vállalat illeszkedni tudjon bérfejlesztési lépéselhez.

(15. oldal)

A Mecseki Szénbányák valamennyi üzemében – ha az elmúlt időszakhoz képest kissé szerényebb keretek között is – a bányászok szakmai ünnepéről. Fotónk a komló bányauzemiek megemlékezésén készült.

(Tóth László felvétele)

**MECSEKI
BÁNYÁSZ**
a Mecseki
Szénbányák
dolgozóinak lapja

**Felelős
szerkesztő:**

Békéssy Gábor
Szerkesztőség:

7629 Pécs,

Dobó I. u. 89

Telefon: (72) 11-337

üzemi: 13-40, 13-41

Fax: (72) 25-800

Kiadó:

Mecseki Szénbányák

7629 Pécs

Komját A. u. 6.

Felelős kiadó:

Mester József

főmunkatárs

Készült a CARBOCOMP
Számítástechnikai és
Nyomda Kft nyomdájában
Pécs, Dobó I. u. 89.

Felelős vezető:

Pető Attila

Terjeszti a Magyar Posta
Előfizethető a Mecseki
Szénbányák üzemében, a
bérügyl osztályokon
Példányonkénti eladási ár:
4,60 Ft.

Évi előfizetési díja: 120 Ft.

Index: 25917

Engedélyszám:

III. ÜLV/13/BA/1987

ISN 0134-0956

Hirdetési díjak:

apróhirdetés szavanként

7 forint;

keretes hirdetés hasábmilliméteren-
ként 10 forint;

gyászjelentés soronként 40 forint,
közületeknek 100 forint;

elvesztett tárgyak szavanként

10 forint

Bányásznap a Szovjetunióban

1948-ban, a második világháborúban lerombolt bányák újjáépítése idején - amelyekben hadifoglyok és munkatáborokba vitték tömegei is részt vettek - a bányászok eredményes munkája és új munkaerők bányákba ösztönzése érdekében a Szovjetunió Legfelsőbb Tanácsa megalapította a bányászok kitüntetett helyzetét reprezentáló Bányásznapot (1948. augusztus 28.). Ezidőtől szerte a Szovjetunióban ünnepségeken köszöntötték az ország áldozatosan dolgozó bányászait, akik a messzi Északon és Keleten éppúgy megállták a helyüket, mint a hagyományos bányavidékeken.

Ma feszültségekben telnek a szovjet bányászok napjai. Még mindenkinek emlékezetében élnek a júliusi SZKP /XXVIII./ kongresszusának eseményei és az, amíg a küldöttek Mihail Gorbacsovot újjáválasztották a KB főtitkárának, a donyecki bányavidéken forrpontjára jutottak az események. 1990. július 9-én kezdődött meg a donyecki Gorlovkában (az általunk is ismert Artyemugolj kombinát székelylén) a bányászok demonstrációjának szervezése, amelyhez rövidesen a kemervói, majd az ország valamennyi jelentős bányavidéke csatlakozott. 1990. július 11-én a szovjet bányászok nyolcvan százaléka tette le a munkát. Naggyűléseken, szabadtéri vitákon adott nyomatékokat a már korábban (pl. a 608-as) határozatban foglaltaknak. A donyecki Gorlovkában és Donyeck városában kék-sárga ukrán zászló alatt tüntetők szóvivői, mint pl. az Izotov bánya brigádvezetője Viktor Pavlov, a kocsegarkai bánya képviselője Konstantin Fiszenko, vagy a munkástanács elnöke, Viktor Krivenko a pártállam lebontását, a vállalatok, üzemek demokratizálását és általános rendszerváltást követeltek. Ugyanez ismétlődött meg más bányavidékeken is.

A szovjet bányászat egyes területein, így a donyecki bányavidéken a terméknek nincs értéke, diluvium előtti technikával dolgoznak az igen veszélyes, sújtólég-, robbanás- és tűzveszélyes területeken. A bányavidékeken elképesztő lakás- és szolgáltatási körülmények vannak, a tömeges szociális ellátás ellenére kirívó ellentmondások léteznek. A vezetés kivételezettsége általános, ezért a legtöbb bányában a közvetlen vezetés felelősségét, a helyzet megoldására képtelen vagy azt mellőző személyek eltávolítását vetik fel, immár radikálisan. Nem mentes a szovjet bányászat - a korábbi évtizedek modernizációs törekvései jegyében született bürokratikus-szakmai irányítórendszertől, a tervezőintézetek, gyárak kiterjedt szervezetétől sem - ezek leépítése is a szovjet bányászok egyik követelése.

Bár a szovjet bányászok kiemeltsége bérben, szociális ellátásban jelentős, ez fokozatosan csökkenő értékű és ellensúlyozására eddig kevés intézkedés történt. A szovjet energiagazdálkodás fontos eleme a szén- és uránbányászat. Más bányászati ágazatokkal együtt ezen a napon a bányászok tömegei a peresztrójka szellemében emlékeztek felelős munkájukra a változás reményében új munkasikerekre, vagy ha kell, érdekeik védelmére.

K.B.

Központi megemlékezés Gyöngyös-Visontán

Bod PéterÁkos ipari és kereskedelmi miniszter:

„Az Antall-kormány beváltotta a bányászoknak tett ígéretét”

Hogy miért éppen Gyöngyös-Visontán rendezték meg az idei központi bányásznap ünnepséget, azt még a helybéliek közül sem tudta megmondani senki, de hát nem is ez a lényeg, sokkal inkább az, hogy a mostanában meglehetősen sok támadást megért szakma képviselőiről egyáltalán megemlékeztek.

Feszült légkör uralta az utóbbi hetekben a földalatti munkahelyeket. Az oroszlányi sztrájk által felkorbácsolt indulatokat nehéz volt lehűteni, a bérkövetelési hullám csak nem akart csitulni, éppen az ünnepség hetében „gyötörte ki” a Mecseki Szénbányák szakszervezeti testülete a 20 százalékos fizetés-növelést, az inflációra, a nehezedő megélhetésre hivatkozva, a sztrájk fegyverét is kilátásba helyezve. Persze ez csak a jéghegy csúcsa, mert maradt itt azért „levegőben lógó” kérdés bőven, amire a kormány képviselői rendre azt nyilatkozták: még a bányásznap előtt döntenek a legégetőbb kérdésekről.

Angol terv

Az utolsó pillanatban valóban „kizizadtak” valamit, ami tulajdonképpen senkit sem nyugtatott meg. A vállalatok mostmár ugyan legalább tudják, hogy egy köztes szervezet: a Szénbányászati Szervezetátalakítási Központ fog dönteni a sorsukról, sőt a Mecsekkel kapcsolatban még az is kiderült, hogy nagy vonalakban az angol szakértők által kidolgozott átalakítási tervet fogják megvalósítani, ám a részletek még itt sem váltak ismeretű. Az itt dolgozókat leginkább ér-

dekló szociálpolitikai csomagtervről még vitakozgatnak a különféle tárcák képviselői, így azután mind a dolgozók, mind az érdekképviseletüket egyre harciasabban ellátó szakszervezet képviselői nagy várakozással tekintettek a tárca első számú irányítójának Bod Péter Ákos ipari és kereskedelmi miniszter ünnepi beszéde elé.

Három téma

A ma igenis aktuális bányászko-szöntéssel „Jó szerencsét”-el indította ünnepi megemlékezését a miniszter, majd nem kis büszkeséggel jelentette be, hogy a száznapos Antall-kormány beváltotta a bányászoknak tett ígéreteit.

„A tegnapi minisztertanácsi ülés jó három, három és félórás vitán megtárgyalt három fontos témát. Az első: az ország energiapolitikai koncepciója, a második, az energiahordozó-ellátás mai helyzete, kockázata, és végül, talán önmöket ez érdekli a legjobban, megtárgyalt a szénbányászat nyomasztó helyzetét, s az azt feloldani képes szerkezet és szervezetátalakítási elgondolást. A kormány döntött mindabban, ami a kormányra tartozik, s ami ma eldönthető, s amit a parlament elé kell terjeszteni, hiszen hatalmas horderejű kérdé-

sekről van szó. Az energiapolitika évtizedes kihatású ügy, s ebben nemzeti egyetértésre kell jutnunk. Amint korábban ígértem, a mai ünnepi alkalommal a valamennyi bányászt képviselő ünnepi köszönetű energiát használ fel az ország, szénben, olajban, gázban, fában, villamosenergiában. Ez több, mint amit indokol az ország teljes termelése, de sokkal kevesebb annál, háztartási energia formájában, mint amit egy európai átlagpolgár felhasznál. Mert hiszen nem a polgár fogyaszt túl sok energiát, hanem a termelés, az a termelés, amelyben vannak pazarló, túlfogyasztó gépek, berendezések, rosszul beállított porlasztók, túlfűtött épületek. Rossz a termelési szerkezet – szokták mondani –, s ezzel szembe kell néznünk, hiszen ez a fő oka annak, hogy energiafárló a magyar ipar.

Valami megindult

Ezekben a hónapokban sok nehézséggel, fájdalmas döntések révén valami megindult a magyar gazdaságban, ami először persze úgy jelenik meg, hogy csökken a termelés, leállnak kapacitások, váltani kell terméket. De hát ezt akartuk igazán, s ne essünk kétségbe azon, hogy 10 százalékkal csökkent az ipari termelés az év első felében. Fájdalmas ez, de igazából azt akartuk, hogy csak az maradjon

meg, ami gazdaságos, hatékony, aminek jövője van. Ezt is igértük, hogy például a hadi kapacitások, kihasználhatlanok kellemetlen az ott dolgozóknak és fejfájást okoz a mérnököknek, de mindig is reméltük, hogy eljön az az idő, amikor ott polgári termékeket állítunk elő. Hogy csökkent a kivitelünk a Szovjetunióba, ez nehézségeket okoz, de azt tudtuk, hogy csak értéket lehet értékre elcserélni, csak akkor van értelme a termelésnek, ha árat tudunk érte kapni.

Az ország helyzete ma igen különös. Először is: végre saját kezünkbe vehetjük sorsunkat, végre nem mondhatjuk azt, hogy másoktól függ az életünk, politikailag természetesen, mert gazdaságilag nagyon is függünk a világtól. Végre nem a legvidámabb barakként néznek ránk, hanem olyan országra, amely igazából mostmár európai ország. Persze magunkra is maradtunk. Nem mondhatjuk, hogy másokon mulott ha valami nem sikerül, nem mondhatjuk azt, hogy a török, vagy a német, vagy az orosz miatt történt mindez.

Nincs segítség

Segítséget sem várhatunk, abban az értelemben, hogy valaki a számlát kifizeti. Szembe kell tehát nézni a helyzetünkkel. Mit jelent ez az Önök szűkebb életében, s tágabban az energiapolitikát illetően? Az ország energiafogyasztása nem fog nőni, mert a gazdaság átalakul, s mert reméljük, hogy ez nem igényel sokkal több energiát. Fel kell azonban arra készülnünk, hogy biztonságos energiaellátást tudjunk teremteni, hogy az import, amelynek az aránya nemzetközi mértékkel mérve is kiemelkedő, megfelelő mértékű legyen. Már ma is 50-55 százalék a behozatal aránya az összes felhasználásban, s ez a századfordulóra 60 százalék fölé is megy, sőt, hogyha beszámítjuk az atomenergia fűtőanyagát – s miéért ne számítanánk be –, akkor a 70 százalékot meghaladja. Az olyan ország esetében, mint Japán, ez gondot nem okoz, de Magyaror-

szág nem Japán, nekünk tehát nagyon is fel kell készülnünk a jövőre. A hiányzó energia a legdrágább, tehát mindezt meg kell tennünk, hogy megszerezzük a szükséges mennyiséget.

Divezifikálni

Ezért a kormány végigtekintette, milyen módon lehet a behozatalunkat és a hazai termelést úgy alakítani, hogy szavatolni tudjuk az ország energiaellátását. Diverzifikálni kell a beszerzési forrást. Ez a szó azt jelenti esetünkben: el kell érni, hogy a magyar energiarendszer része legyen az európai rendszereknek, áramban, gázban, olajban. Csökkenteni kell tehát a függést, mert az veszélyekkel jár. Itt nem arról van szó, hogy nem bíznánk a Szovjetunióban, de mindenfajta függés kiszolgáltatottsággal jár. Az ország függetlensége energetikai függetlenséget is jelent, ez nemzeti ügy, erre áldozni kell, noha tudjuk, költséges is. Csökkenteni kell a függést, szeretnénk egy, másfél éven belül elérni, hogy az európai villamos hálózatba bekapcsolódjunk, hogy gázimport-vezeték készüljön, hiszen közelünkben van lehetőség, gázvezetékek húzódnak az országhatártól nem messzire. Mérlegeljük azt is, mi jobb az országunknak: most kezdjük-e bele erőműépítésbe, vagy később, várjunk-e addig, míg hiány lép fel, saját erőből, vagy külföldi tőkével, kis- vagy nagyberuházást hajtsunk végre. Ezek nagyon fontos kérdések, amelyek korábban politikai jelleget öltöttek.

Mi azt gondoljuk: a gazdaságosság és a stratégiai biztonság a két vezérlő elvünk. Számíthatunk-e a külföld támogatására? Én azt hiszem, támogatásra nem, külföldi érdeklődésre igen. Ezért az energiaszektor is olyan ágazat, ahol nyitva kell állnunk a külföldi érdeklődők előtt. Persze külföldi csakúgy, mint a belföldi vállalkozó, csak törvényekkel jól körülbástyázott, garantált területen fektet be. Ezért szakembereink erősen dolgoznak azon, hogy az ásványvagyont értéke-

lése, kutatási és igénybevételi jogának szabályozása törvényes keretek között megtörténjen. Az energiapiac is piac, ahol helye van a versenynek, ahol helye van a privatizálásnak, a külföldi tőke bevonásának. Mindez úgy kell, hogy történjen, hogy az állam vezető szerepe megmaradjon, mert ez stratégiai ágazat is. Ehhez érintkezésekre is szükség van. A világgpiaci ár az energia tekintetében is meghatározó kell hogy legyen. Tehát igen rövid időn belül el kell érni, hogy a magyar energiáér összhangban legyen a világgpiaci árakkal. Ezzel kapcsolatban hagy térjek ki arra, amellyel legtöbbször foglalkozott a kormány: a szénbányászat szerkezetátalakításának ügyével.

Ésszerűen gazdálkodni

Köztudomású: Magyarország energiaellátásának egyik igen fontos eleme, a hazai erőművek ellátásának forrása, a magyar szén. Különösen most, amikor a szovjet energiaszállítások csökkenőben vannak, bizonytalanná váltak, a külvilágban számunkra nem kedvező változások is bekövetkeztek – az olajpiacra gondolok –, nos ekkor a hazai szénvagyonnal ésszerűen kell gazdálkodni.

Tegnap a kormány sok mindenben döntött. Megállapodás született arról, hogy a hazai szén árát a helyettesítő energia világgpiaci árával veszi számításba. Így lezárul az a hosszú vita, hogy mihez képest kell az árat kialakítani, vagyis anynyiban kell az árat megállapítani, amennyibe az országunk kerül. Ez nyilván magasabb árat jelent, de – s ezt világosan látni kell – így is sor kerül bányák bezárására, vagy azért, mert elfogy a szénvagyont, vagy azért, mert karsztvizet veszélyeztet a bányászkodás, vagy egyszerűen még így sem tehető gazdaságossá. Ezek az ármegállapítások mostmár objektív alapon nyugszanak, s a szénbányászat egészét nem veszélyeztethetik a korábbi, hibás döntések. Mert azok a beruházá-

sok, amelyeket rosszul előkészítve, talán presztizsokok alapján, talán politikai nyomásra kezdtek el korábban, s több tízmilliárdos terheket okoztak, nos ezek nem terhelethetik a jövő szénbányászatát.

A fölöslegesen elköltött pénzeket nem lehet számon kérni a jövő szénbányászatától, s különösen nem a szénbányászoktól, akiknek nem volt szavuk a döntések meghozatalában. Ezért a kormányzat döntése arra is vonatkozott, hogy a már nem hordozható költségeket, azoknak elvesztését tudomásul kell venni, az elpocsékolt pénzekről nem lehet azt állítani, hogy megvannak, azt le kell írni. Nem volna azonban tisztességes az ország lakosságával szemben, hiszen nem csupán bányászok élnek az országban, ha itt valamilyen adósságeleget elengedésként, felelőtlen engedményekről lenne szó. Világosan azt várja a kormányzat a bányásztól, hogy váljék önfinanszírozóvá, hogy legyen képes saját terheit hordozni. A tegnapi döntéssel megalakult egy új szervezet, a szénbányászatot szanáló szervezet. Ennek a felelőssége lesz szakértők bevonásával az a mérlegelés, hogy mely területek fejlődőképeseek, s mekkora terheket képesek elviselni a továbbtermelő bányák.

Nagy a bürokrácia

Én azt várom ettől a szervezettől, hogy szembenéz a helyzettel, pontos elemzést készít, s javaslatot tesz arra, milyen szervezetben működjön a magyar szénbányászat, s arra is kitér, hogy mely tényezők miatt olyan nehéz a bányászat helyzete. Szembenéz azokkal a jogos panaszokkal és követelésekkel, amely szerint túl sokan élnek a szénbányászatból, esetleg nem is föld alatti munkával, nagy a bürokrácia, esetleges a szervezet.

Elmaradtak a bérek azoktól a jogos igényektől, melyeket e nehéz, embertpróbáló munka indokolta tesz. A bányászok joggal követelhetik, hogy legyen végre vége a bizonytalanságnak, döntsön a kormány és a parlament. A kormányzat tegnap az alapvető döntést meghozta. Az ősz folyamán az energiapolitikai koncepciót és ennek részeként a szénbányászati koncepciót a parlament elé terjesztjük. Munkaügyi, népjóléti problémák tömkelegével kell szembenéznünk. Amikor a szénbányászati szerkezetet módosítjuk, akkor természetesen nagyon súlyos munkaügyi kérdések is felmerülnek: mi lesz azokkal, akiket ez hátrányosan érint, mi lesz a nyugdíjkorhatárral, mi lesz a rehabilitációkkal, de jól ismerik Önök ezeket a problémákat.

Alamizsnát nem várnak

Azt is látni kell, hogy amikor a társadalombiztosítás valóban az lesz, amire hivatott, akkor ezt a rendszert összhangba kell hozni az egész országra érvényes rendszerrel. Ennek megfelelően rengeteg jogszabályt kell módosítani, rengeteg vitára kerül sor. Arra azonban számítani kell, már csak az ország helyzetét figyelembe véve, hogy juttatás, kedvezmény kevésbé fog csordogálni. Ezért azt remélem, hamar egyezsége lehet mégis jutni, mert a bányászok büszke emberek, követelni, dolgozni tudnak, kemények tudnak lenni, de alamizsnát nem várnak.

A szénbányászat helyzetéről még sokat fog hallani a szakmai közvélemény, mert én abban biztos vagyok, hogy ez az új szervezet rövid időn belül elvégzi a szükséges elemzéseket, s feltárja, milyen

irányban teremthető meg újra az a fajta szénbányászokodás, amelyik dotáció nélkül, jól megállapított árak birtokában, nyereségesen, hatékonyan fog termelni."

A miniszter ezek után röviden vázolta a többi kitermelő ipárgal, így a szénhidrogén-, az urán-, a réz- és aluminiumbányászattal összefüggő kérdéseket, majd így folytatta:

„A takarékoság a legolcsóbb energiatermelés. Ez máshol nemzeti ügy, mert amikor olajválság volt, a holland királynő kerékpárral járt be hivatalába. Mi akkor csak neveltünk rajta. Én nem javasolom azt, hogy kerékpárral járjon a magyar ember, de azt igenis, hogy gondolja végig mindenki a maga szakterületén, hol lehet megtakarítani energiát, hiszen az a legtisztább energiahordozó, amit nem használnak el. Az nem rongálja a környezetet, nem veszélyeztet egészséget. Ezért nemzeti programot kellene létrehozni, tudatosítani kellene az emberekben, hogy a vízcsap elzárása, a túlmelegített szobának a lehűtése, a fölöslegesen járó gép kikapcsolása az nem csupán jó szokás, hanem fontos nemzeti cselekedet is.

Takarékoskodni kell

Nem oldja meg az összes problémánkat mindez, hiszen amint föl-vázoltam, igen sok gond áll előttünk, de mindenképpen takarékoskodnunk kell, a magasabb árak erre rá is szorítják az országot. Ehhez kívánok Önöknek, mindnyájuknak jó egészséget, hitet, és még egyszer jó szerencsét.

A miniszteri beszédet követően kitüntetések adtak át, s végül, ahogy az már lenni szokott, minden résztvevőt a fehér asztal mellé invitáltak.

A nagy szervezetek nehezen mozdulnak

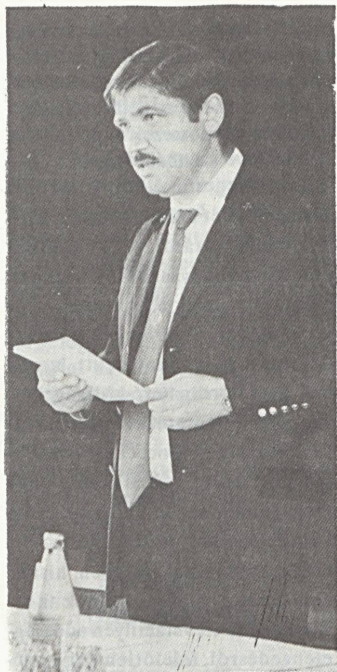
Az igazgatóság nagytermében dr. Göndöcs István, vezérigazgató-helyettes köszöntötte a kitüntetettek a vállalat vezetése nevében.

Az ünnepségnek ellenséges hangulata van ebben az évben. A saját szakmánkat ünnepeljük, sikereinket, kitüntetjük dolgozóinkat, felvesszük a hűségjutalmat. Ugyanakkor évről-évre egyre szomorúbban állapítjuk meg, hogy pozícióink tovább romlanak. Ünnepi hangulatunkat az is megtöri, hogy bányásznap tájkán balesetek mérgezik hangulatunkat, mint idén is Jugoszláviában. A régen jól, olajozottan működő fogaskerekek most nagyobb szabadsággal, lazán kegyegnek a gépezetben. Pedig a szerkezet csak akkor működik, ha elemei együttműködve dolgoznak. Miközben a rugó eltörött, olyan látomásunk van, mintha az óra visszafelé járna. Mindenki azt szeretné, ha egyéni és kollektív sikereink lennének, fizetésünk és életkörülményeink javulnának, gyermekeinknek biztató jövőt tudnánk ígérni. Az egyes ember energiái csak akkor viszik előbbre a dolgokat, ha a kollektív célok és az egyéni érdekek egybeesnek. A vágyon és az életszínvonal emelkedése továbbra is munkából származik.

De mi a munka? Az egyén szempontjából az amit pénzért végez és elhasználja a munkaerejét. A társadalom szempontjából csak az számít munkának, amely eredményt hoz egyén és társadalom viszonylatában is, javítja anyagi, erkölcsi, kulturális, politikai pozíciókat. Az a munkahely tehát, amely az egyénnek munkaalkalmat ad, de többre kerül, mint amennyi hasznot hoz, a társadalom számára nem számít értelmes munkának. A feladat tehát nem az, hogy megmagyarázzuk a társadalomnak munkánk szükségességét, hanem az a dolgunk, hogy eredményessé

tegyük tevékenységünket. Biztató, hogy egyre többen vannak, akik a jól végzett látszatmunka örömeit már nem tudják élvezni. Ilyen luxus a bányászatban nem engedhető meg. A nagy szervezetek nehezen mozdulnak. Igaz ez a bányászatra is. Ennek oka, hogy az egyes dolgozó nem tudja közvetlenül érzékelni a változásokat. Itt tervek kellene, amelyek csak drágán és hosszú idő alatt változtathatók meg.

Olyan helyzetbe kell hozni a dolgozót, hogy érdekeltségén keresztül legyen felelős saját munkájáért, nem parancs és hatalmi szóra. Beszédünket nem hatalommal kell megvédeni. A hatalom amely másoknak fenyegetettséget jelent, csak időleges és idezőjeles győzelmet hozhat. Kényszer nélkül érdekeken keresztül érvényesül az igazi hatalom. Ezt pedig nem kell jogszabályokba foglalni és nem kell hangoztatni másoknak. A szanálás, felszámolás nem az embereket számolja fel, hanem lehetővé teszi majd, hogy a magunkkal cipelt fölösleges terhektől, eszközöktől, anyagoktól és az olyan emberektől, akik nem az építést, hanem a rombolást szolgálják, megszaba-

Dr. Göndöcs István gazdasági vezérigazgató-helyettes változta a szénbányászat mai helyzetét

duljunk. Az idei bányásznap sorsforduló lehet életünkben, de csak ha szembenézünk magunkkal és igazi megoldásokat keresünk, nem kirakatprogramokat gyártunk. Ne meneküljünk a hajóról, hanem igyekezzünk megfogalmazni feladatainkat. Az önbecsülés jó munkát, a jó munka a pénzt is meghozza majd.

Ünnepélyes külsőségek között, de azért az elmúlt években megszokott kiemelt megyei megemlékezéseknél szerényebb keretek között tartották meg a Pécsi Nemzeti Színház Kamaraszínházában az idei bányásznap Indító rendezvényét. A forgatókönyv szinte szóról szóra megegyezett a tavalyival, volt bányászzenekari felvezető, szavalat és ünnepi beszéd, kitüntetések átadása, kulturális műsor...

Megyei ünnepség a Nemzeti Színházba

A mecseki bányászat a piacgazdaság körülményei között is életképes

A résztvevők viszont megfogytak, míg régebben szigorú meghívási renddel kellett „megrostálni” az ünnepségre invitáltak körét, s még így is előfordult, hogy néhányan kívülrekedtek a színháztermen, addig most üres széksorok árulkodtak a bányászat hagyományokkal kikövezett útján jelentkező érdektelenségről, a nibusz megköpásáról. Mutatta ezt az is, hogy a megyei és a városi tanácselnökön kívül a pártok képviselői nemigen tisztelték meg jelenlétükkel eme viharos időket megélt szakma ünnepeltjeit, bár közülük többen kijelentették, mennyire fontos számukra a munkások érdekeinek képviselete.

Csethe András, a Mecseki Szénbányák vezérigazgatója ünnepi beszédében a multon való „rágódás” helyett a jelen és a jövő felvázolására helyezte a hangsúlyt.

„A magyar bányászat számára szeptember első vasárnapja a munka, a szakma ünnepe” – kezdte beszédét a vezérigazgató, majd így folytatta: „A bányászok igénylik és megérdemlik a társadalmi megbecsülést kifejező ünneplést, hivatásuként felfogott áldozatos munkájuk folytatásához nélkülözhetetlen, hogy tudatában legyenek: tevé-

A megyei ünnepségen Csethe András, a Mecseki Szénbányák vezérigazgatója mondott beszédet

kenységük fontos és hasznára van a nemzetnek. A mostani bányásznap a szabad választások nyomán kibontakozó rendszerváltás közepette virrádt ránk. A polgári jogállam és a képviselői demokrácia politikai intézményrendszere már működik, a helyi önkormányzatok kialakulása folyamatban van, de alig mutatkozik változás a hétköznapi élet területén, a gazdaságban és a szociális ellátásban. Az állami irányítású gazdaság és az erre támaszkodó külkereskedelem válsá-

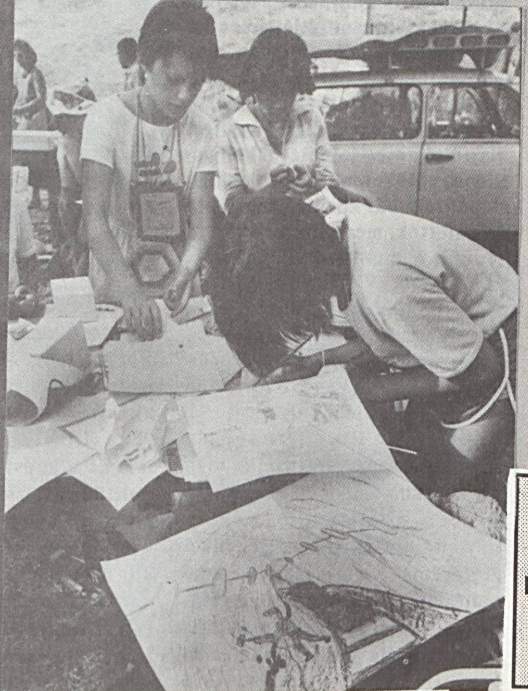
ga elmélyült, az intézményesített gyakorlat az új körülmények között nem folytatható, ugyanakkor a piacgazdaság kialakulását akadályozza a valóságos tulajdonosok és vállalkozók, a piacgazdaság meghatározó alanyainak hiánya.

Az adott helyzetben olyan kihívással kell szembenéznie a nemzetnek, amelynek megoldására nincs példa az emberiség történetében. Mostanában a közvéle-

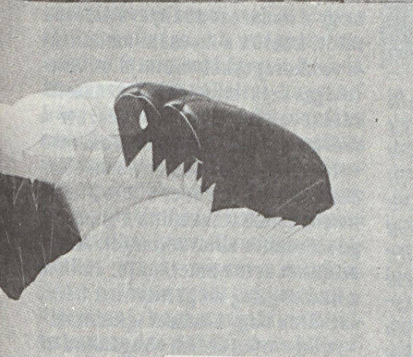
(Folytatás a 10. oldalon)

Ünnepi forgatagban

ke

Amecseki bányászat a piacgazdaság körülményei között is életképes

(Folytatás a 7. oldalról)

ményben is erősödik az a felismerés, hogy nem lehet másolni a fejlődésben élenjáró nyugati demokráciák és piacgazdaságok mintáit, de az is egyre nyilvánvalóbb, hogy nem jelent megoldást a magyar múlt negyven, vagy ötven évvel ezelőtti állapotainak visszaállítása sem. A válságba került társadalom kiütékes próbálkozásai általános elbizonytalanodást, távlatvesztést idéztek elő a lakosság széles tömegeiben. Az emberek elfordulnak a politizálástól, mert azt tapasztalják, hogy annak nem alanyai, csupán eszközei, tárgyai. Nem részesedni akarnak a hatalomból, hanem függetlenedni akarnak tőle, dolgozni, gyarapodni, boldogulni akarnak, s a közhatalomtól azt várják, hogy erre lehetőséget és jogi garanciákat biztosítson.

A hazai bányászatot már évekkel korábban érte el a válság és mélyebben érinti, mert az energiapolitika az elmúlt negyven évben többször változtatott irányt. Az iparosodott országok gazdaságában az energiaellátás stratégiai jelentőségű, ami abban is megmutatkozott, hogy az energiahordozók világgpiaci árváltozásai mélyreható átrendeződéseket, kisebb országokban megrázkódtatásokat okoztak.

A hetvenes évek közepén végbement olajár növekedésre a hazai energiapolitika a hazai ásványvagyron nagyobb arányú igénybevételeire tervezett fejlesztésekkel reagált. Állami nagyberuházások indultak el: eocénprogram, liaszprogram keretében, felépült a Paks-i Atomerőmű, új aknáknak létesültek a mecseki uránérc kitermelésére, közös dunai vízierőmű építése indult azért, hogy az energiaigényes országos szerkezet prognosztizált növekvő energiaigénye fedezhető legyen. Az energiapazarló gazdaság külgazdasági cserearányai fo-

kozosan romlottak, egyre több árut kellett exportálni az import energiahordozók és a nyersanyagok ellenében, és ebben az exportban egyre több volt a hitelben beszerzett nyugati áru. A nyolcvanas évek elején az olaj árának újabb megugrása és a nemzetközi kamatszint megnövekedése adósságcspadába juttatta a magyar gazdaságot, amelyből máig nem találta meg a kiszabadulás módját.

A nyolcvanas évek közepén új fordulat állt be, amikor az olaj világgpiaci ára visszaesett a korábbiinak a felére. Az adósságterhek miatt egyre szűkülő beruházási források elosztásánál az energetikai programok tarthatatlannak bizonyultak, előbb elhalasztásra, majd elhagyásra kerültek. A szénhidrogének újból lecsökkent árszintjéhez mérten éppen a drága beruházásokból létesített, vagy bővített bányák termelése mutatkozott veszteségesnek, amit csak tetézt az, hogy az eocénbányák többsége veszélyeztette a karsztvízkészletet is. A hazai kokszzénermelés növelése céljából indított liaszprogram is azért jutott kátyuba, mert a jobb minőségű ércre áttált hazai kohászat csökkenő nyersvastermeléséhez kevesebb kokszot igényelt

és a rubelkereskedelemben olcsón hozzájutott akár koksz, akár kokszolható szén formájában. A külgazdasági árváltozások hatására a hazai szénárak lassabban emelkedtek, mint a gazdasági szabályozás és az infláció hatására gyorsabban növekvő költségek. Így aitt elő már 1986-87-ben az a helyzet, hogy a hazai szénbányavállalatok felét, köztük a mecseki medencét is veszteségesnek mutatja. A veszteséges széntermelés megszüntetésére évekkel ezelőtt elkészült a szerkezetátalakítási program első változata, amely 15 dolláros hordónkénti olajárral és 50 Ft/\$ valutaárfolyammal számolta a gazdaságos termelés határköltségét. Azóta mindkét érték emelkedik, amihez a hatóságilag megállapított hazai szénárak nagy késéssel igazodtak.

A legutóbbi szénárvizsgálatok 20 dolláros olajárral és 65 dolláros árfolyammal számolva azt mutatják, hogy a jelenleg érvényes hazai szénárak az így számított szinttől 10-18 százalékkal elmaradnak.

Bizonyosnak látszik, hogy az ország energiafogyasztása belátható távlatokban nem növelhető, az ezredfordulóig új villamos erőmű nem építhető. További probléma, hogy az energiafelhasználás több

mint felére a szovjet import adott fedezetet, amely jövőre dollárért is csak tovább csökkenő mennyiségben szerezhető be, az eddigieknél nagyobb szállítási bizonytalanságok közepette. Ezért került az új energiapolitikai koncepció tengelyébe a nyugati energetikai rendszerekhez való vezetékcsatlakozások mielőbbi kiépítése.

Az Európai Gazdasági Közösségbe való fokozatos beépülésnek ugyanakkor feltétele az energiaipar piacgazdasági illeszkedése is. Ez azt jelenti, hogy a nemzeti energiatermelésnek csak akkor van létjogosultsága, ha világgiazi árszinten is versenyképes tud lenni. Magyarország vállalta, hogy néhány évi átmenet után megfeleljen ezen feltételeknek, azaz a belföldi villamos energiaárakat nyugat-európai, a több mint kétszer olyan magas árszínhez igazítja, s a hazai energetikai ipart állami támogatás nélkül piaci versenyre szorítja. Előre tekintve tehát azt lehet megállapítani, hogy a strukturális alkalmazkodás néhány éves időszakában a hazai bányászat és az arra települt, meglévő energetikai kapacitás az, amely a társadalmi létszükségletekre megbízható forrásként számba vehető. Természeti adottságaink folytán, sok hátránya ellenére viszonylag kedvező helyzetben léphet versenyre a mecseki bányászat pusztán azért, mert sok évtizedre elégséges ásványvagyonra és létező hazai piacra van.

Tekintve, hogy a hazai bányák egy része kimerült, más részének művelését a karsztvíz akadályozza, a mélyművelés prognosztizált visszaesése elkerülhetetlen még akkor is, ha a mecseki termelést sikerül stabilizálni évenként 2 millió tonnás szinten, önfinasztrózó módon. A Kuwait iraki megszállásával előállott nemzetközi konfliktus következményeinek nyugati sajtóban publikált prognózisai kivétel nélkül a korábbi olajárak megkétszerezésével számolnak, s ezek egyértelművé teszik, hogy ezen változás elsődleges kárvaltojtjai a szovjet birodalomtól elszakadt kelet-közép európai kis országok lesznek. Ezt a friss fejleményt a

formálódó magyar gazdaságpolitika még nem is tudta figyelembe venni, azt viszont bizonyosnak ítéli, hogy az utóbbi félévben körvonalazott energiapolitikát újból át kell gondolni, s ezzel a hazai bányászat szerepét is újból át kell értékelni.

A magyar gazdaság akut problémáit megjelenítő veszteséges nagyvállalatok sorában a szénbányák közismerten elől vannak. Az állami szanalás nem hozott tartós megoldást, a felszámolás viszont visszafordíthatatlan és kezelhetetlen folyamatokat indíthat be. A szénbányászat szerkezetátalakításával kapcsolatban ezért törvény- és jogszabálmódosítások tömegére van szükség, amit csak kormányzati intézkedésekkel lehet folyamatba tenni. Az ipari és kereskedelmi miniszter erre vonatkozó előterjesztését e héten tárgyalta a kormány.

Az előterjesztés megállapítja, hogy a bányavállalatoknál megvalósult beruházások adósságtérhe, az 1989. évi gazdálkodás vesztesége, a lejárt fizetési kötelezettségek összege együttesen csak államilag irányított felszámolás keretében rendezhető úgy, hogy a gazdaságosan működtethető, perspektivikusan versenyképesé tehető bányákat piaci kapcsolatrendszerben kell kialakítani, a gazdaságosan nem működtethető bányákat pedig be kell zárni. A bányák tervszerű működésnek fenntartása mellett

lefolyatatandó felszámolási eljárás irányítására a kormány Szénbányászati Szerkezetátalakítási Központot hozott létre, amely gondoskodik a gazdaságosan nem működtethető vagyon értékesítéséről, a gazdaságossá nem tehető bányák bezárásáról, s a felszámolási eljárás pénzügyi kordinálásáról. A szervezeti átalakulásra vonatkozó javaslat szerint regionális társaságok létrehozása célszerű a mecseki feketeszén medencében, a dunántúli barnaszénbányáknál, az észak-magyarországi barnaszénbányáknál, valamint a külfejtési lignitbányáknál.

A jelenlegi bányavállalatok vagyonát jövedelemtermelő képességük szerint újra kell értékelni és három fő csoportra kell elkülöníteni. Az új vállalatok alapítási vagyonra lesz mindaz, ami a gazdaságos széntermeléshez, osztályozáshoz és brikettgyártáshoz szükséges. A bányászati alaptervekenységtől el kell különíteni a bányavállalatlan belüli gyártó, szolgáltató, javító tevékenységeket, s az ehhez kapott vagyonrészek hasznosítására önálló jogi személyiségű egyes társaságokat célszerű létrehozni.

A jövedelmezően nem hasznosítható vagyonrészeket – beleértve a bezárásra ítélt bányákat – a szerkezetátalakítási központ kezelésébe kell adni, amely gondoskodik annak értékesítéséről. A kormány mindezen feladatok felvázolásával,

beleértve a ma még működő szénüzemek rangsorolását is, két-három hónapon belül várja az újonnan megalakított költségvetési szervezet véleményét. Az adósság rendezése ügyében úgy határozott a kormány, hogy törölni kell a bezárt bányák, és tovább vizsgálni, ütemezni szükséges a működő bányák adósságtérheit. Jelentős döntés az 1991. január 1-vel bevezetésre kerülő új szénárrendszer, amelynek elveiről már szoltam. A humánpolitikai, szociális kérdések további komplex vizsgálatára egyhónapos határidőt adott önmagának a kormányzat.

A Mecseki Szénbányák szerkezetátalakítási programja a kormány által felkért angol szakértők ez év februárjában készített ajánlásaira épül és összhangban van a vázolt kormányzati elgondolásokkal. A bányák fennmaradásának előfeltétele a kialakuló piaci körülmények közötti versenyképesség, azaz a tartós újratermelési folyamat önffinanszírozásának egyensúlyban tartása. A jelenleg működő bányüzemek közül a pécsi, a komlói a piaci kapcsolatrendszerben gazdaságosan működtethető a folyamatban lévő racionalizálások végrehajtása után. Az Északi Bányüzemben Szászváron a megfogyatkozott létszám és szénvagon szük mozgásteret ad, de néhány éves kifutásra nem lehetetlen a gazdaságos működés megvalósítása. A külfejtéses termelés egyértelműen jövedelmezőnek mutatkozik, ezért ott a piaci kereslet egészének kielégítésére törekszünk.

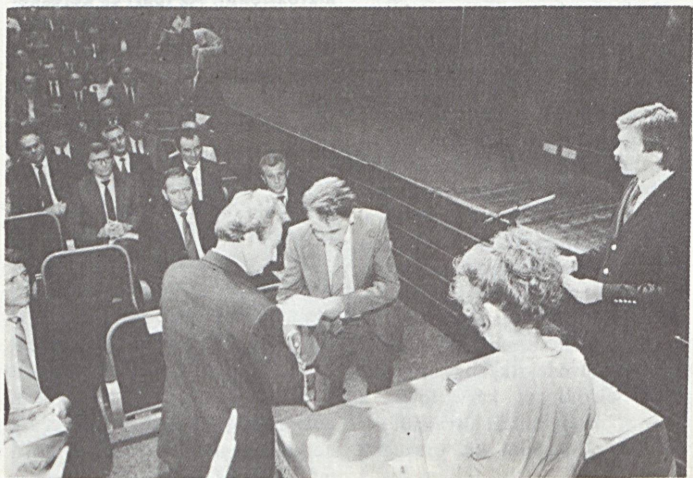
A nagyvállalat társaságokká való átalakítása már hónapokkal ezelőtt kezdődött, a vállalat keretében csak a mélyművelés és külfejtéses bányászati alaptevékenység maradna, beleértve a szénosztályozót és a brikettgyárt is. A gyártó, javító, szolgáltató tevékenységeket pedig korlátolt felelősségű társaságok folytatnák piaci kapcsolatrendszerben.

Most, hogy a kormányzat hozzákezdett a szénbányászat évek óta halmozódó, akuttá vált problémáinak rendezéséhez, okkal remélhetjük, hogy a Mecseki Szénbányák jövőjével kapcsolatos bizonytalanságok megszűnnek, a tömeges munkanélküliség fenyegető veszélye elhárul, s szabad mozgástér nyílik a piaci viszonyok között is perspektivikusan versenyképes mecseki szénbányászat létrehozására.

Noha az országos közvéleményben a bányászat problémái a szénbányászathoz kapcsolódnak, Baranyában nem kisebb gondot okozott a mecseki ércbányászat jövőjének elbizonytalanodása sem. A magyar bányászatban belül sajátos helye van a Mecseki Ércbányászati Vállalatnak, amely nemzetközi megállapodás alapján termékét, az urán-koncentrátumot a Szovjetunióknak szállítja. A vállalat jelentős összegű állami támogatásban részesült, s a támogatás csökkentése, illetve megszüntetése érdekében a Minisztertanács a múlt év szeptemberében határozatot hozott az uránbányászat felhagyásáról. A minisztertanács határozat részletesen meghatározta az intézkedéssel összefüggő teendőket, s a vállalat ennek megfelelően végezte tevékenységét az utóbbi időben. Leállították a geológiai kutatásokat, feltárási tevékenységet és ezzel összefüggésben két üzemet megszüntettek. Kidolgozták a bányabezárás és a reaktivációs munkák részletes

műszaki tervét, figyelembe véve a környezetvédelmi előírásokat. A vállalat rendkívüli erőfeszítéseket tett a szervezeti és működési struktúra hatékonyabbá tételére, az önköltség csökkentése érdekében. Ebben a munkában külföldi és hazai szakemberek segítségét is igénybe vették. Kidolgozott a vállalat egy tervet, amely szerint mintegy 2500 fős létszámmal van esély a termelés további folytatására, állami támogatás nélkül. Kereskedelmi megállapodás, illetve közös vállalat céljából tárgyalásokat kezdeményeztek külföldi cégekkel. Ezek közül az ir Glencar-ral folytatott tárgyalások eredményeként reális közelségbe került egy közös vállalat létrehozása, amelynek szindikátusi szerződését – mint ismeretes – a napokban írta alá a két vállalat.

A Szovjetunióval történő konvertibilis elszámolási rend új helyzetet teremtett, ami a vállalat számára kedvező lehet. Célszerűnek látszik ugyanis az uránérc fűtőelemként történő feldolgozása a Paksi Atomerőmű részére. Ezzel jelentős dollármegtakarítás érhető el. Jelentős tényezőként kell értékelni a vállalat által kidolgozott javaslatot, amely arra irányul, hogy a lelőhely mélyfekűjében elhelyezkedő permi agyagkőszlet alkalmas lehet mintegy 1100 méteres mélységben veszélyes hulladékok végleges elhelyezésére alkalmas tározó kialakítására. Az alózetes szakvé-

lemények rendkívül kedvezőek, s a mindenre kiterjedő részletes kutatások 1991. végére befejezhetők. Amennyiben a kutatások megnyugtatóan igazolják a várakozásokat, akkor ez a létesítmény jelentős segítséget adhat a hazai környezetvédelem egyik legnehezebb problémájának megoldásához, egyidejűleg csökkentené az ürántermelés önköltségét is. Az új helyzetnek megfelelően a Mecseki Ércbányászati Vállalat és az uránbányászat kérdésében a Minisztertanács döntése szükséges, lehetőleg még szeptemberben.

A vállalat vezetése tudja és érzi, hogy csak igen jelentős költségcsökkentéssel maradhat talpon. Ennek érdekében az 1989. évi indító létszámot mintegy 38 százalékkal csökkentette, jelentősebb problémák nélkül. A jelenlegi 4500-as létszámot még további 2000 fővel kell csökkentenie az új struktúrához. A leépítésre kerülő dolgozók közül mintegy 6-800 fő részére vállalati segítséggel kíván munkahelyet teremteni különféle gazdasági társaságokban és vállalkozásokban. A létszámleépítéshez a vállalat továbbra is igényli egyes jogszabályok módosítását, a vállalat által eddig folyósított jutatok forrásának rendezését, ami indokoltnak látszik. A kidolgozott átalakulási program szerint 1990. július végéig a vállalat vezetése a szakszervezet bevonásával lebonyolított személyes elbeszélgetéseken közölte a vállalat minden dolgozójával, kinek a munkájára számítanak a jövőben.

Akiknek a munkahelye megszűnik, azokat tájékoztatták az általuk igénybe vehető foglalkoztatáspolitikai támogatásokról, megszervezhető vállalkozásokról, igyekeztek segíteni a dolgozók számára a legkedvezőbb megoldások megtalálását. A vállalat képviselői folyamatosan részt vettek a Regionális Egyeztető Fórum munkájában, ahol törekedtek a humán kérdések minél jobb megoldási módjának kialakítására. A kialakult légkör, a hangulat érthetően nem megnyugtató, különösen ha figyelembe vesszük egyes állami, költ-

ségtvetési eszközök korlátozását, zárlatát. A múlt év végén a kormányzat határozott támogatást ígért a vállalati tevékenység korlátozásából adódó kérdések korrekt megoldásához. A dolgozók továbbra is várják a támogatást sorsuk rendezéséhez és bíznak a kormány segítőkézségségében, időben meghozandó, ésszerű, emberséges döntéseiben.

A Mecseki Szénbányák és az ércbányák állami nagyberuházásaként a 80-as évek elején kezdett bányáépítési és fejlesztési munkálatainak leállítására súlyos feszültségeket okozott a Bányászati Aknamélyítő Vállalatnál és annak mecseki körzeténél is. Tekintve, hogy a pécsi pincerendszer tömedékelése, illetve részleges újjáépítése is jórészt befejeződött, az előforduló kisebb munkák és a régió kívüli vállalkozások a körzet kapacitását egyre kevésbé terhelték le, s így állandósultak a foglalkoztatási problémák, amelyet az elmúlt két év folyamán 456 fős létszámcsökkentéssel tudtak enyhíteni. A mecseki bányászat minden területén deffenzívába kényszerült, tevékenységét koncentrálnia és racionalizálnia kell, emiatt eszközkapacitása jelentős hányada marad kihasználatlan, mi-

közben a feleslegessé váló létszámot is le kell csökkentenie. A gazdasági környezet és a társadalmi változások által kikényszerített alkalmazkodási folyamatban érintettek egzisztenciálisan fenyegetve érzik magukat, s a tőlük független körülmények miatt őket ért veszteségek méltányosa társadalmi kárpótlást remélnék.

A reményektől szükségszerűen elmaradó beteljesülés elégedetlenséget és feszültséget kelt, amelynek intézményes kezelése ma sok kívánnivalót hagy maga után. Ezzel együtt méltánylandó, hogy a mecseki bányászat keserves alkalmazkodási folyamatában előforduló konfliktusokat eddig elmergesedésük előtt sikerült elzárni, s a termelő tevékenységeket a működési rend keretei között megtartottuk.

A bányásznapon azzal a tudattal ünneplhetünk, hogy bár ágaiban jócskán visszametszve, évszázados múltba mélyedő gyökereivel él még és termőképes a mecseki bányászat, szolidáris közösségeiben őrzi a helyi sajátosságokhoz igazodó munkakulturát, amely piacgazdasági viszonyok között bizonyítani képes versenyképességét. Jó szerencsét."

Nem volt népünnepély

Ez az első év, hogy nem a szakszervezet rendezte a bányásznapot. Idén új felállásban a szakmai vezetés feladata, de az eddigi tapasztalatok miatt nyilván bevonta a szakszervezeti embereket is a munkába.

A kultúrális programok szervezésével a József Attila Művelődési Házat bízták meg. A háznak 10 éves gyakorlata van még azokból az időkben, amikor a bányásznapon még népünnepély volt. Bizony érezhető a különbség a régi és az idei bányásznapi között. Most kevesebb pénz áll rendelkezésre. Ennek idején kom-

munist szombatokból finanszírozták az ünnep költségeit. Idén amikor ez a pénz nincs, - nem volt kommunista szombat, mivel ez a fogalom megszűnt - akkor a vállalati nyereség, ha ez nincs akkor a veszteség terhére kell a szervezést lebonyolítani. Jó lett volna egy színpadot építeni, a meghívott művészeket azon felléptetni, inkább mint egy dobogón, de sajnos erre idén nem jutott.

Évekkel ezelőtt volt lehetőség pavilonokat építeni, a művészeket fővárosi színvonalon szerepeltetni. A valamikori bányásznapi Pécsen

népünnepély jellegűek voltak, olyan művészeket hívtak ide, hogy az egész város, az értelmiség jött a rendezvényekre. Akkor még Pécs igazán bányászváros volt, a bányásznapon mindenki megmozdult.

Ma már egyre kevésbé lehet Pécsen bányászvárosnak nevezni, hiszen a bányász is egyre kevesebb. A hétvégi bányásznapon a sátras, bővílt áruló kereskedők gazdagodtak. Valószínűleg a megkezdődő felszámolási eljárás, a szénbányászat elbizonytalánodása, a jövőtől való félelem volt az ünnep előtt idén.

Tüzijáték nélkül

Szombaton este 8 órakor kezdődött Csetertőn a hagyományos koszorúzási ünnepség az 1937-es sortűz áldozataiért állított emlékműnél. Csethe András, a Mecseki Szénbányák vezérigazgatója köszöntötte a bányászokat és a pártok megjelent képviselőit. Beszédében értékelte a bányászat jelenlegi helyzetét. Hazánk helyzete mélyen ellentmondásos, egyrészt egy remény a mai Európához való felzárkózáshoz, másrészt a válság elmélyülésének valós lehetőségét is magában foglalja. Ez az ellentmondás mutatkozik meg a magyar bányászat és bányászok elbizonytalanodásában.

A gazdaságpolitika szélsőséges ingadozásai változó jelentőséget adtak a szénbányászatnak. Hol áldozatot vállaló hősök, hol eltartottakként kezelte a társadalom. A bányászok gondolkodása azon a tapasztalaton alapul, hogy sorsuk állandóan a kormánytól függ. A 80-as évektől az állam eladósodása, az energiahordozók világpiaciárának visszaesése konfliktusok sokaságával terhelte meg a bányászatot. A hosszútávú gondoskodást igénylő bányászat a kormánydöntések változását nem képes rugalmasan követni, így a konfliktusok mára óriási csomóvá gubancolódtak. Nagy Sándor annak idején ama híres gordiuszi csomó kioldásával nem sokat bíbelődött. Ezt a módját a megoldásnak azóta is szívesen alkalmazza a hatalom. Ebben a csomóban a bányászat is benne van. Egyetlen lehetőségünk, hogy a bányászat maga is alternatívákat kínáljon a csomó feloldására.

Államilag irányított és szervezett felelősség időszakában a szűkítés és bővítés is félbemaradt szándékok romhalmaza maradt, amelyben értékek tömege veszett el. Ezt a mai fiatalok nem képesek kamatostul visszafizetni. Reményre ad okot, hogy a kormány feladatait tüzte a szénbányászat szerkezetátalakítását, gazdaságos piaci működésének feltételei megteremtését. Fugger Jakab 500 évvel ezelőtt megadta a receptet a felfutásra. Miszerint a bányászoknak sok jóindulatra, több szabadságra és kevés törvényre van szükségük ahhoz, hogy ne legyen káruk és sok költségük. Most is igaz, adják meg a lehetőséget a bányásznak, hogy vállalkozásban, tulajdonosként, együttműködésével üzemeljenek a bányák. Bízunk benne, hogy egy szabad demokratikus választás megteremti a lehetőségét, hogy a bányásznak legyen szociális biztonsága, megbecsültsége.

Napjainkban a hatalmi vetélkedésnek nem a világháború, hanem a világpiac a színtere, eszköze nem a fegyverek, hanem az energiahordozók hatékony használata a lényege, így ez a kis ország sem nélkülözheti a mecseki ásványvagyon, munkaerő és munkakultúra használatát.

Az üzem felkészül az önállóságra

A komlói ünnepség szerény volt, kevesebb pénzből, kisebb díszítéssel. A Komlói Bányász zenekar játszott, szerény tábla köszöntötte a bányászokat. A sportcsarnokban 500 vendég volt, akik egyben a kitüntetettek. Az érdeklődés, a lelkesedés és főleg az ünnepelés a bányásznapon már nem a régi.

A Magyar Himnusz után Nemes Vilmos köszöntötte a megjelenteket. Ezután Reszler Zoltán üzemvezető mondott ünnepi beszédet. A bányászat válsága presztizs csökkenésében jelentkezik, valamint nagy szerepet játszik az állami beruházások elhibázottsága. A szénár alacsonyan tartása lehetetlenné tette a válsághelyzetből való kilábolást. A bányászkereset kiemeltsége csökkent, eredménye az egyre sűrűbben ismétlődő sztrájkok. A legnagyobb baj, hogy még mindig nincs konkrét állami döntés a szénbányászat sorsát illetően. A vállalat helyzetét egyértelműen rossznak kell ítélni, az ez évi veszteség várhatóan 1 milliárd forint lesz. Komlói Bányauzem megfelelő működéséhez karcsúsítani kell az üzemet. Ez létszámleépítést jelent, elsősorban az adminisztratív állományban és bizonyos műszaki státuszokat is meg kell szüntetni, az ügyvezetett helyettesi beosztásokat.

Folyamatban van a bányatérsegek felhagyása. Az év folyamán az üzem ösztönöz bérendszert dolgozott ki. A kiszolgáló üzemektől való függőség csökkentése érdekében bizonyos tevékenységeket át kell vennie a mélyművelésnek. Az üzem felkészül az önállóságra. Némi öröme adhat okot, hogy az üzemek között Komlói Bányauzem dolgozott a legkisebb fajlagos költséggel. A jövőbe vetett hitre és kellemes ünnepelésre szólította fel Reszler Zoltán az egybegyűlteket.

Ezután sor került a kitüntetések átadására. Deák Péter komlói bányász a Kiváló Bányász miniszteri kitüntetését Gyöngyösién vette át. A Bányász Szolgálati Érdemérmeket Erdélyi László vitte a székekre a kitüntetetteknek. Az érdemérem bronz fokozatát 95 dolgozó, ezüst fokozatát 53, arany fokozatát 70, gyémánt I. fokozatát 56, gyémánt II. fokozatát 98-an kapták. A Bányamentő Szolgálati Érdemérem bronz fokozatát 10-en, ezüst fokozatát 4-en, arany I. fokozatát 11-en, arany II. fokozatát ketten kapták.

A vezérigazgatói dícséreteket 35 dolgozó részére Lafferton Győző adta át. Rövid köszöntésében elmondta, hogy Komlói Bányauzem régóta – mintegy 200 éve – meghatározója a térségnek. Kifejezte reményét, hogy az üzem kilábal a válságból, bízik a megújulásban. Erre garancia csak a dolgozók tehetsége, hozzáállása lehet. Az ünnepség a bányászhimnussal fejeződött be. Ezután a kitüntetettek rövid és szerény állófogadáson vettek részt.

A bizalmi küldöttek megszavazták

Húsz százalékos általános béremelés

A Mecseki Szénbányák bizalmi küldött testülete legutolsó ülésén tárgyalta a szakszervezet által indítványozott 20 százalékos általános béremelés kérdését.

Csethe András vezérigazgató tájékoztatta a jelenlévőket a vezetés béremeléssel kapcsolatban tett lépéseiről. Elmondta, hogy meg kellett vizsgálni a vállalati gazdálkodásra való hatását, s természetesen tájékoztatni kellett az Ipari Minisztériumot. Nem lehet figyelmen kívül hagyni, hogy a szénbányák ebben az évben mindeközéig veszteségesen üzemelt. A vezérigazgató szerint jogos a szakszervezet követelése, már csak az éves várhatóan 30 százalékosnál magasabb infláció miatt is. A bányászat 50 százalékos bérkiemeltsége a 80-as években 25 százalékosra csökkent, ami egyben a megbecsültség csökkenését is jelenti. A vállalat a szénbányák közötti vezető helyről is lecsúszott.

A vezetés a társvállalatok álláspontját is megkérdezve 10 százalékos béremelést mindenképpen teljesített volna. A 20 százalékos sztrájkot helyezve kilátásba – a szakszervezet kérte. A körülményekhez hozzátartozik, hogy a vállalat jelentős költségcsökkentést hajtott végre, de nem volt képes arra, hogy nyereséges gazdálkodást folytasson az ismert külső tényezők miatt. A külső hatások ellensúlyozására a bérmegtakarításokat nem áramoltatta vissza a dolgozókhöz a vállalat. Ennek következtében az ilyen irányú feszültségek fokozatosan nőttek. A

vezetés által kezdeményezett 10 százalékos béremelés ezt ellensúlyozta volna. Aznap délelőtt a vezetés a titkári testülettel tárgyalva a következő béremelési javaslatot tette: átlag 15 százalékos differenciáltan a következő megosztásban, földalatti szakmányos kategória 20 százalékos, egyéb föld alatti 15 százalékos, külszín 10 százalékos, nem fizika állományban a föld alattiak 15 százalékos, a külszíniek 10 százalékos.

A javaslat indoklása, hogy a vállalat alaptevékenysége a széntermelés és a létszámigondok is a föld alatt a legsúlyosabbak. A titkári testület a vezetés javaslatát nem fogadta el, a vezetés minden eddigi aggályát fenntartva kénytelen volt tudomásul venni, hogy a béremelés általános 20 százalékos lesz. Jambricsek József, a szakszervezeti bizottság titkára ünnepélyes ábrázattal emelkedett szóra. Úgy ítéli meg, a szénbányák szakszervezeti mozgalmában emlékezetes marad ez a nap. Amennyiben a testület úgy dönt a szakszervezet elállhat a sztrájktól. Tájékoztatta a küldött testületet, hogy a szakszervezet azért kérte a béremelést, mert az infláció már most is 30 százalékos, így beláthatatlan mi lesz még év végéig.

Az év elejei inflációt kompenzáló 7-10 százalékos béremelés nem tudott ellensúlyozni. Az I. féléves bérpolitika áttekintése alapján a várható bérfejlesztés 18 százalékos lett volna, de az infláció már most is magasabb. A bányáipar dolgozói nem tehetnek arról, hogy a szabályozó rendszer veszteségesé teszi a bányászatot. Teremtse meg a vállalat gazdasági, műszaki intézkedé-

seivel, hogy a vállalat illeszkedni tudjon a bérfejlesztés lépéséhez. A béralkú menete megkezdődött, még ha voltak is gyerekes hibái, buktatói a tárgyalásoknak, a szakszervezet le tudott ülni vitatkozni, közös gondolkodással megoldani a dolgozók gondját. Ez a folyamat a jövőben gyakorlat kell, hogy legyen.

A továbbiakban Jambricsek József felkérte a testületet, hogy nyilvánítsa ki azon véleményét, hogy lemond a sztrájkáról. Az indítványt a testület egyhangulag elfogadta. Csethe András hozzászólásában még óvatosságra és megfontolt gondolkodásra intette a jelenlévőket. A január 1-vel életbe lépő új árrendszer piaci ár lesz, tehát változik, ami azt jelenti, hogy csökkenhet is. Ezért kellő megfontoltsággal kell közelíteni a béremelés kérdéseit. Alapvetőnek tartja a béralaku folyamatában a mindkét fél részéről megnyilvánuló kompromisszum keresést. Nem szabad elfelejteni, hogy nemcsak dolgozó nélkül nincs vállalat, de vállalat nélkül sincs dolgozó. Hangsúlyozta, hogy a szakszervezet azért tudta keresztülvinni követelését, mert valójában állami szociális feladat teljesítéséről van szó. Kérte a szervezetet, hogy a továbbiakban ne a vállalattal oldassa meg ezeket a kérdéseket, ugyanis ha megemelik a lakbérüket októberben, azt nem fogja tudni a vállalat kompenzálni.

A béremelés nem ajándék, ezt a vállalatnak kell kiizadnia magából. Végül a felszámolás előtt álló vállalatnál nem lehet arcátlanul növelni a veszteséget.

Moziműsor

Park(Pécs): 13-tól 15-ig: Ölve vagy halva. 16-tól 19-ig: Titkok háza. 20-tól 29-ig: Legénybucsu. 30-án: Balkezes bankrabló. Előadások: 15, 17, 19 óra.

Kossuth(Pécs): 13-14-én: Ölve vagy halva. Előadások: 10, 12 óra. Heves jeges. Előadások: 2, 4 óra. Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: 6, n9 óra. 15-től 18-ig: Robotzsaru II. Előadások: f10, hn12. Heves jeges. Előadások: 2, 4 óra. Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: 6, n9 óra. 19-én: Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: f10, hn12, 17, hn9 óra. Robotzsaru II. Előadások: 2, n5 óra. 22-23-án: Legénybucsu. Előadások: 10, 12 óra. Robotzsaru II. Előadások: 2, n5 óra. Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: f7, hn9 óra. 24-én: Legénybucsu. Előadások: 10, 12 óra. Robotzsaru II. Előadások: 2, n5 óra. Háborus áldozatok. f7, hn9 óra. 25-26-án: Háborus áldozatok. Előadások: f7, hn9. 25-26-án: Háborus áldozatok. Előadások: f10, hn12, f7, hn9 óra. Robotzsaru II. Előadások: 2, n5 óra. 27-én: Legénybucsu. Előadások: 10, 12 óra. Cry Baby. Előadások: 2, 4 óra. Balkezes bankrabló. Előadások: 6, 8 óra. 28-29-én: Cry Baby. Előadások: 10, 12, 2, 4 óra. Balkezes bankrabló. Előadások: 6, 8 óra. Cry Baby. Előadások: 10, 12, 2, 4, 6, 8 óra.

Kossuth(Pécs, klub): 13-tól 26-ig: Holt költők társasága. Előadások: f6, f8 óra. 27-től 30-ig: Napló apámnak, anyámnak. Előadások: f6, f8 óra.

Uránia(Pécs): 13-tól 19-ig: Robotzsaru II. Előadások: 5, n7, f9 óra. 20-tól 23-ig: Háborus áldozatok. Előadások: 4, n7, f9 óra. 24-től 26-ig: Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: 4, n7, f9 óra. 27-től 30-ig: Kedvencek temetője. Előadások: f5, f7, f9 óra.

Zrinyi(Komló): 13-14-én: Porsche-tolvajok. Előadások: 5, 7 óra. 15-16-án: Total Recall-Schwarzenegger- Az emlékmás. Előadások: 4, 6, 8 óra. 17-től 19-ig: Ölve vagy halva. 20-21-én: Titkok háza. Előadások: 5, 7 óra. 22-23-án: Heves jeges. Előadások: 4, 6, 8 óra. 24-én: Napló apámnak, anyámnak. 25-26-án: Lévy és Góliát. Előadások: 5, 7 óra. 27-28-án: Vadászat a Vörös Októberre. Előadások: 5, n8 óra. 29-30-n: Robotzsaru II. Előadások: 4, n7, f9 óra.

Hosszúhetény: 16-án: Amadeus I-II. 17-én: Nincs kiút. 19-én: Dolgozó lény. 23-án: Erkölcstelen mesék. 24-én: Bizzál bennem. 26-án: Pretty Woman – Micsoda nő! 30-án: Total Recall-Schwarzenegger- Az emlékmás. Előadások: hétköznap 7, vasárnap 6 óraker.

Pécsvárad: 13-án: Rocky IV. 16-án: A bankár. 17-én: Amadeus I-II. 20-án: Nincs kiút. 23-án: Bizzál bennem. 24-én: Erkölcstelen mesék. 27-én: Pretty Woman – Micsoda nő! 30-án: Úrgolyhók. Előadások: hétköznap 8, vasárnap 3 óra.

Eladó

Az Anyagellátó Üzem értékesíti az utolsó benzines ZIL fix tehergépkocsiját, amely golya-daruval is fel van szerelve. Az érdeklődők szeptember 21-én 13 óraker jelentkezzenek a gépkocsi üzemrészlégnél, Komlón

Apáczai Nevelési Központ Művelődési Háza

16-án: vasárnap Lambada, a tiltott tánc, színes, zenés amerikai kalandfilm. Rendező: Greydon Clark. Főszereplő: Laura Herring, Jeff James. 17-én, hétfőn 4, 6, 8 óra. Tangó és Cash, színes szinkronizált amerikai film (felemelt helyárral). Rendező: Andrei Konchalovsky. Főszereplők: Sylvester Stallone, Kurt Russell. 23-án, vasárnap 3, 6 óraker. A mélység tika, színes, szinkronizált amerikai sci-fi. Rendező: James Cameron. Főszereplők: Ed Harris, Mary Elizabeth Mastrantonio, Michael Biehn. 24-én hétfőn 2 és 4 óraker Akli Miklós színes magyar kalandfilm. Rendező: Révész György. Főszereplők: Hirtling István, Eva Meinelkova, Cserhalmi György. 6 és 8 óraker Könnyű vér, színes, magyar játékfilm. Rendező: Szomjas György. Főszereplők: Derzi János, Andorai Péter, Deim Ildikó. 30-án vasárnap 3, 5, 7 óraker. Higgy neki, hiez zsaru, színes, szinkronizált amerikai film. Rendező: Mike Figgis. Főszereplők: Richard Gere, Andy Garcia, Nancy Travis.

Meghívó

Komló Bányászeti Szakszervezeti Bizottsága szeretettel meghívja az üzem dolgozóit és családtagjait 1990. szeptember 15-én 9 óral kezdettel a Sikondal Pihenőparkban tartandó szakszervezeti napra.

Programok:

- vidám műsor
- divatbemutató
- zenekar
- gyermekeknek, felnőtteknek sportvetélkedő
- léggömbvadászat
- külföldi kiltós ruha árusítás (turkáló).

Sör, virsli, üdítő.

Komló Bányászeti Szakszervezeti Bizottság

A Mecseki Szénbányák Anyagellátó Üzemének

gépkocsi részlege az alábbi szolgáltatásokat ajánlja fel a tisztelt megrendelőinek:

- teherfuvarozás (rakodással)
- személygépkocsi kölcsönzés
- mindennemű tehergépkocsi ésmunkagép javítását, műszaki vizsgára felkészítését.

Szolgáltatásainkat közületek és magánszemélyek egyaránt igénybe vehetik.